

Кремень Ольга Іванівна

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки
Київський національний університет технологій та дизайну*

Кремень Ольга Ивановна

*кандидат экономических наук, доцент,
доцент кафедры финансов и финансово-экономической безопасности
Киевский национальный университет технологий и дизайна*

Kremen Olga

*PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of
Finance and Financial and Economic Security
Kyiv National University of Technologies and Design*

Кремень Вікторія Михайлівна

*доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки
Київський національний університет технологій та дизайну*

Кремень Виктория Михайловна

*доктор экономических наук, доцент,
профессор кафедры финансов и финансово-экономической безопасности
Киевский национальный университет технологий и дизайна*

Kremen Viktoriia

*Doctor of Economics, Associate Professor,
Professor of the Department of Finance and Financial and Economic Security
Kyiv National University of Technologies and Design*

Кульша Анастасія Євгенівна

*студентка
Київського національного університету технологій та дизайну*

Кульша Анастасия Евгеньевна

*студентка
Киевского национального университета технологий и дизайна*

Kulsha Anastasiia

*Student of the
Kyiv National University of Technologies and Design*

Вахненко Єлизавета Віталіївна

*студентка
Київського національного університету технологій та дизайну*

Вахненко Елизавета Витальевна

*студентка
Киевского национального университета технологий и дизайна*

Vakhnenko Ielyzaveta

*Student of the
Kyiv National University of Technologies and Design*

DOI: 10.25313/2520-2294-2021-1-6809

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ ДОМОГОСПОДАРСТВ ЯК СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

ФИНАНСОВЫЕ РЕСУРСЫ ДОМОХОЗЯЙСТВ КАК СОСТАВЛЯЮЩАЯ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ

FINANCIAL RESOURCES OF HOUSEHOLDS AS A COMPONENT OF ECONOMIC GROWTH OF THE NATIONAL ECONOMY

Анотація. Фінансові ресурси домогосподарств за умови їх залучення у фінансовий сектор можуть становити значну основу для інвестицій, розвитку виробництва та економічного зростання.

Метою статті є виявлення впливу процесу формування інвестиційного потенціалу на основі заощаджень населення для забезпечення економічного зростання національної економіки. У роботі досліджено склад, розмір і структуру домогосподарств. На обсяг заощаджень домогосподарств найбільше впливає демографічна ситуація та кількість домогосподарств. За 2010–2018 рр. середній розмір домогосподарства в Україні суттєво не змінився й становив 2,58 особи, тоді як кількість домогосподарств суттєво зменшилась до 2064,4, тис. із зниженням частки проживаючих у міських поселеннях. У 2019 тенденція до зменшення кількості домогосподарств збереглася при незмінній структурі міських і сільських домогосподарств.

Обчислені у процесі кореляційно-регресійного аналізу коефіцієнти кореляції свідчать, що спостерігається дуже щільний прямий зв'язок між обсягами заощаджень та витрат домогосподарств та ВВП, обсягом реалізованої промислової продукції, доходами та видатками державного бюджету; помірний обернений зв'язок – між обсягами заощаджень та витрат домогосподарств та імпортом та дефіцитом державного бюджету; слабкий обернений зв'язок – між обсягами заощаджень та витрат домогосподарств та державним боргом.

Оскільки в Україні є об'єктивні передумови для формування заощаджень населення та перетворення їх в інвестиції, основними завданнями для підвищення ролі заощаджень домогосподарств у зростанні національної економіки є відновлення довіри населення до фінансових установ; посилення інституційного захисту заощаджень шляхом підтримки ліквідності банківських установ та забезпечення функціонування державної системи гарантування вкладів; забезпечення розвитку ринку заощаджень як соціально-економічного механізму мобілізації грошових накопичень населення та трансформації їх в інвестиції для національної економіки.

Ключові слова: домогосподарства, доходи, витрати, заощадження.

Аннотация. Финансовые ресурсы домохозяйств, при условии их вовлечения в финансовый сектор могут составлять значительную основу для инвестиций, развития производства и экономического роста.

Целью статьи является исследование влияния процесса формирования инвестиционного потенциала на основе сбережений населения для обеспечения экономического роста национальной экономики. В работе исследованы состав, размер и структура домохозяйств. На объем сбережений домохозяйств более всего влияет демографическая ситуация и количество домохозяйств. В 2010–2018 гг. средний размер домохозяйства в Украине существенно не изменился и составил 2,58 человека, тогда как количество домохозяйств существенно уменьшилось до 2064,4, тыс. со снижением доли проживающих в городских поселениях. В 2019 тенденция к уменьшению количества домохозяйств сохранилась при неизменной структуре городских и сельских домохозяйств.

Определенные в процессе корреляционно-регрессионного анализа коэффициенты корреляции свидетельствуют о том, что наблюдается очень сильная прямая связь между объемами сбережений и расходов домохозяйств и ВВП, объему реализованной промышленной продукции, доходами и расходами государственного бюджета; умеренная обратная связь – между объемами сбережений и расходов домохозяйств и импортом и дефицитом государственного бюджета; слабая обратная связь – между объемами сбережений и расходов домохозяйств и государственным долгом.

Поскольку в Украине есть объективные предпосылки для формирования сбережений населения и превращения их в инвестиции, основными задачами для повышения роли сбережений домохозяйств в росте национальной экономики

является восстановление доверия населения к финансовым учреждениям; усиление институциональной защиты сбережений путем поддержки ликвидности банковских учреждений и обеспечение функционирования государственной системы гарантирования вкладов; обеспечение развития рынка сбережений как социально-экономического механизма мобилизации денежных накоплений населения и трансформации их в инвестиции для национальной экономики.

Ключевые слова: домохозяйства, доходы, расходы, сбережения.

Summary. The financial resources of households, provided they are involved in the financial sector, can be a significant basis for investment, production development, and economic growth.

The purpose of the article is to identify the impact of forming investment potential based on the population's savings to ensure the economic growth of the national economy. The composition, size, and structure of households were analyzed in the work. The amount of household savings is mostly influenced by the demographic situation and the number of households. During 2010–2018, the average household size in Ukraine did not change significantly. It amounted to 2.58 people, while the number of households decreased significantly to 2064.4 thousand, reduce the share of people living in urban settlements. In 2019, the downward trend in households' number was maintained with the same structure of urban and rural households.

The correlation coefficients calculated in the process of the correlation-regression analysis show that there is a very close direct relationship between the volume of savings and expenditures of households and GDP, the volume of sold industrial products, revenues and expenditures of the state budget; there is a moderate inverse relationship between household savings and expenditures and government budget imports and deficits; there is a weak inverse relationship between household savings and expenditures and public debt.

Ukraine has objective preconditions for the formation of household savings and their transformation into investments. The main tasks for increasing the role of household savings in the growth of the national economy are the following: to restore public confidence in financial institutions; strengthening the institutional protection of savings by maintaining the liquidity of banking institutions, and ensuring the functioning of the state deposit guarantee system; ensuring the development of the savings market as a socio-economic mechanism for mobilizing the population's money savings and transforming them into investments for the national economy.

Key words: households, income, expenses, savings.

Постановка проблеми. Забезпечення розвитку національної економіки на сучасному етапі розвитку суспільства тісно пов'язане з підвищенням повноти та ефективності використання внутрішніх фінансових ресурсів всіх суб'єктів фінансових відносин. З огляду на це, особливу увагу слід приділяти домогосподарствам як одному із джерел фінансових ресурсів не тільки для задоволення власних потреб життєдіяльності, а й розвитку національної економіки в цілому. Окрім того, світовий досвід також доводить, що фінансові результати функціонування домогосподарств є основою для підвищення фінансової стійкості та забезпечення економічного зростання.

Темпи зростання економіки прямо пов'язані з обсягом залучених інвестицій, а останні, своєю чергою, обумовлюються розміром заощаджень [10, с. 73]. На відміну від інших, заощадження домогосподарств значною мірою залежать від соціально-економічної та політичної ситуації в країні, і як наслідок можуть здійснюватися поза банківською системою.

Саме тому, що заощадження населення є важливою складовою процесу формування фінансового потенціалу й забезпечення розвитку національної економіки, визначення обсягу неорганізованих за-

ощаджень домогосподарств та дослідження шляхів їх залучення в національну економіку є надзвичайно актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фундаментальні основи економічного змісту та природи заощаджень населення як потенційного джерела фінансових ресурсів були предметом дослідження у працях класиків економічної теорії, зокрема: Т. Ман [9], А. Сміт [14], Т. Мальтус [6], А. Маршалл [7], Дж. Кейнс [3], М. Фрідмен [16] та інші.

Серед вітчизняних науковців заслуговують на увагу дослідження заощаджень домогосподарств як інвестиційних ресурсів у контексті економічного зростання Косточки О. О [5], М. Б. Гупаловської [2], В. М. Булавинець [1], Носової Є. [10], Циток Р. П. [15], Ключник Л. В. [4], Серватинської І. М. [13] тощо. Вони детально обґрунтували заощадження домогосподарств як економічну категорію, а також теоретико-методичні засади та практичні пропозиції щодо їх трансформації в інвестиційний ресурс для забезпечення економічного зростання в Україні. Зокрема, О. О. Косточка вважає, що аналіз еволюції наукових поглядів вчених щодо тлумачення категорії «заощадження» різниться залежно від епохи та стану економічної системи загалом [5].

На думку М. Б. Гупаловської, під ощадно-інвестиційною поведінкою слід розуміти діяльність членів домогосподарства, спрямовану на оптимізацію своїх споживчих витрат, для отримання вільних грошових ресурсів та вкладення їх задля максимального збільшення доходу в майбутньому [2]. Саме тому ощадно-інвестиційна поведінка є складовою фінансової поведінки домогосподарства, а обсяги накопичених заощаджень слугують важливим індикатором добробуту та відображенням його фінансового потенціалу.

У процесі дослідження особливостей заощаджувальної поведінки домогосподарств В. М. Булавінець дійшла висновку, що стратегією економічного зростання України має стати розвиток ринку заощаджень, як соціально-економічного механізму мобілізації грошових накопичень населення і трансформації їх в інвестиції для реального сектора економіки [1].

Є. Носова приділяє увагу дослідженню неорганізованих заощаджень домогосподарств та шляхів їх перетворення в інвестиції, що дозволяє збільшувати дохідну частину державного бюджету, скорочувати видатки на соціальні трансферти, забезпечувати господарюючі суб'єкти та державу необхідними ресурсами, збільшувати доходи населення [10]. Водночас, це сприятиме відновленню економічної стабільності та забезпеченню економічного зростання.

Циток Р. П. звертає увагу на те, що заощадження домогосподарств є резервним ресурсом національної економіки, що лише незначною мірою заходить на фінансовий ринок країни й використовується як інвестиційний ресурс. Отже, держава з метою більш ефективного залучення заощаджень населення для зростання економіки країни має вирішити ряд першочергових завдань: підвищити фінансову грамотність населення; стимулювати розвиток фондового ринку; спростити доступ населення до державних облігацій та активніше залучати кошти через цей інструмент [15].

Л. В. Ключник розглядає витрати і заощадження домогосподарств як чинник економічного зростання. Автор стверджує, що у посткризових умовах зниження інвестиційної активності на міжнародному фінансовому ринку, фінансові ресурси домашніх господарств є одним із основних чинників економічного зростання держави, а також відіграють важливу роль у функціонуванні її фінансової системи [4]. Оскільки домогосподарства забезпечують економіку країни вільними грошовими коштами за рахунок своїх заощаджень та накопичення коштів у фінансово-кредитних установах, фінансові ресурси домогосподарств є рушійною силою забезпечення економічного зростання.

І. М. Серватинська досліджувала підходи щодо використання витрат та заощаджень домогосподарств як інноваційного ресурсу економічного розвитку. Автором виконаний кореляційно-регресійний аналіз із побудовою лінійної регресивної моделі дозволив виявити зв'язок між витратами і заощадженнями та ВВП із обґрунтуванням, що він є помірний. Для підвищення рівня інвестування заощаджень домогосподарств розроблено механізм трансформації заощаджень домогосподарств в інвестиційні ресурси, реалізація якого значно підвищить зацікавленість домогосподарств в інвестиційних вкладеннях [13].

Формулювання цілей статті. Метою статті є виявлення впливу процесу формування інвестиційного потенціалу на основі заощаджень населення для забезпечення економічного зростання національної економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Методика формування вибірових сукупностей для проведення у 2019–2023 роках вибірових обстежень населення (домогосподарств) визначає домогосподарство як сукупність осіб, які спільно проживають в одному житловому приміщенні або його частині, забезпечують себе всім необхідним для життя, ведуть спільне господарство, повністю або частково об'єднують та витрачають кошти. Ці особи можуть перебувати у родинних стосунках або стосунках свояцтва, не перебувати у будь-яких з цих стосунків, або бути і в тих, і в інших стосунках. Домогосподарство може складатися з однієї особи [8, с. 11].

Водночас, сукупність домогосподарств є важливою складовою національної економічної системи та постачальником фінансових ресурсів.

Найважливішим фактором, що впливає на величину заощаджень домогосподарств, є демографічна ситуація та кількість домогосподарств. За даними Державної служби статистики [11] кількість домогосподарств у 2010 році складала 17050 тис., з них у міських поселеннях проживало 69,2% домогосподарств, у сільській місцевості — 30,8%. Середній розмір домогосподарства в Україні у 2010 році становив 2,59 особи. За 9 років у 2018 році середній розмір домогосподарства в Україні суттєво не змінився та становить 2,58 особи, тоді як кількість домогосподарств суттєво зменшилась до 14985,6 тис., частка проживаючих у міських поселеннях — 67,4%, у сільській місцевості — 32,6%. У 2019 тенденція до зменшення кількості домогосподарств збереглися при незмінній структурі домогосподарств за місцем проживання.

Сукупні ресурси — це ресурси домогосподарства, що отримані у обстежуваному періоді, які включають у себе наявні доходи, пільги, субсидії та трансферти держави (пенсії, стипендії), використані

заощадження й баланс позик та боргів взятих та повернутих домогосподарству. Сукупні витрати — платежі домогосподарства з метою забезпечення його життєдіяльності, що включають у себе витрати на продовольчі і непродовольчі товари, оплату послуг, інвестиційні витрати та інше [8].

За 2010–2018 рр. має місце зростання як доходів (майже в 3 рази), так і витрат (на 34,3%), однак за досліджуваний період на 12,7% зросла частка витрат домогосподарств на придбання товарів та послуг. За 9 років заощадження домогосподарств катастрофічно знизилися. У 2010 році домогосподарствам вдалося заощадити 161 867 млн. грн, у 2018 їх обсяг знизився до рівня 31 547 млн. грн. на фоні перевищення витрат на доходи у 2016 році на 7 409 млн. грн. [11].

Частка заощаджень у доходах населення за 2010–2018 рр. стрімко знизилась з 14,7% у 2010 році до 1,0% у 2018 р. внаслідок економічної кризи 2008–2009 рр. та за рахунок девальвації національної грошової одиниці і зростання цін на товари і послуги 2014–2015 рр. При цьому доходи домогосподарств навіть в умовах нестабільності зросли з 1 101 175 до 3 248 730 млн. грн.

Статистичні дані Національного банку України [12] свідчать про зростання обсягу депозитів, розміщених фізичними особами. Вклади населення у банках в гривні та іноземній валюті станом на 31 грудня 2019 року становили 576 126 млн. грн., з яких 339 168 млн. грн. (58,9%) у національній валюті та 236 958 млн. грн. (41,1%) у іноземній валюті в гривневому еквіваленті. Обсяги депозитів домогосподарств за досліджуваний період зросли майже в 2 рази. При цьому частка депозитів домогосподарств у загальному їх обсязі, що склала 66,0% у 2010 році при незначних річних коливаннях залишилася до кінця 2018 р.

В сучасних умовах роль фінансових ресурсів, зокрема витрат і заощаджень домогосподарств, є надзвичайно важливою, оскільки вони є вагомим джерелом не лише функціонування економіки, але й інвестиційним ресурсом економічного розвитку [8, с. 455]. Водночас для прискорення їх трансформації в інвестиційний ресурс економічне середовище в Україні має сприяти ефективному їх використанню та інтересу домогосподарств у здійсненні таких інвестицій. Отже середовище, в якому використовуються заощадження домогосподарств, потребує економіко-статистичного аналізу.

Валовий внутрішній продукт протягом 2010–2019 рр. зростав в середньому на 16,1% щорічно, також зафіксовано збільшення ВВП у розрахунку на одну особу населення. Індекс споживчих цін збіль-

шувався досить суттєво, а у 2015 р. досяг 143,3%, що значно вище, ніж передбачалося Законом України «Про Державний бюджет України». У 2016–2019 рр. показник знизився до прийняттого значення. Індекс реальної заробітної плати мав від’ємне значення у 2014–2015 рр., а 2016 року був нижчим за рівень інфляції і лише у 2012–2013 рр. і з 2017 року почав перевищувати індекс інфляції. Доходи з витратами і заощадженнями домогосподарств практично співставні, у 2012–2013 рр. перевищували ВВП, але вже у 2014–2018 стали нижчими. Отже, аналіз показав значні розбіжності макроекономічних показників, що вказує на нестабільність в економіці України.

Для статистичного оцінювання впливу витрат та заощаджень домогосподарств на економічне зростання і розвиток скористаємося кореляційно-регресивним методом (табл. 1). Для цього нами було побудовано регресійні рівняння залежності, в яких факторною ознакою є обсяг витрат та заощаджень домогосподарств.

У якості результативних ознак використовуємо такі показники: валовий внутрішній продукт, млн. грн.; обсяг реалізованої промислової продукції (товарів, послуг), млн. грн.; імпорт; доходи державного бюджету, млн. грн.; видатки державного бюджету, млн. грн.; дефіцит державного бюджету, млн. грн.; державний борг, млн. грн.

Взаємодія домогосподарств з різноманітними фінансово-кредитними установами у процесі здійснення організованих заощаджень забезпечує трансформацію заощаджень в інвестиційний потенціал для розвитку економіки. Однак не всі заощадження домогосподарств перетворюються на інвестиційні ресурси, тому нині національна економіка відчуває нагальну потребу в них.

На жаль, в Україні інвестиційний потенціал населення не задіяний повною мірою, оскільки значна частина національного обсягу заощаджень фізичних осіб зберігається у формі неорганізованих готівкових заощаджень, які не потрапляють до фінансових інститутів. Спричинене соціально-економічною нестабільністю та військовим конфліктом на Сході України скорочення обсягів зовнішнього інвестування в Україну, вимагає ефективної внутрішньої інвестиційної політики управління фінансовими ресурсами домогосподарств.

Висновки та перспективи. За результатами дослідження ми дійшли таких висновків:

1. На обсяг заощаджень домогосподарств найбільше впливає демографічна ситуація та кількість домогосподарств. За 2010–2018 рр. середній розмір домогосподарства в Україні суттєво не змінився й

Таблиця 1

Кореляційно-регресійний аналіз взаємозв'язку між витратами й заощадженнями домогосподарств та соціально-економічними показниками в Україні за 2010–2019 рр.

№ з/п	Результативна ознака	Лінійне рівняння	Найбільш адекватне рівняння	Коефіцієнт кореляції
1	ВВП, млн. грн.	$y = 0,0011x - 156,58$ $R^2 = 0,9877$	$y = -1E-10x^2 + 0,0017x - 766,15$ $R^2 = 0,9927$	0,994
2	Обсяг реалізованої промислової продукції (товарів, послуг), млн. грн.	$y = 2,5949x + 506890$ $R^2 = 0,9802$	$y = -3E-07x^2 + 3,9937x - 920966$ $R^2 = 0,9855$	0,990
3	Імпорт, млн. дол. США	$y = -0,006x + 73002$ $R^2 = 0,1008$	$y = 1E-08x^2 - 0,065x + 133234$ $R^2 = 0,28$	-0,317
4	Доходи державного бюджету, млн. грн.;	$y = 0,3073x - 76745$ $R^2 = 0,968$	$y = -6E-08x^2 + 0,6031x - 378735$ $R^2 = 0,9847$	0,984
5	Видатки державного бюджету, млн. грн.;	$y = 0,3134x - 33529$ $R^2 = 0,9738$	$y = -6E-08x^2 + 0,595x - 320924$ $R^2 = 0,9884$	0,987
6	Дефіцит державного бюджету, млн. грн.;	$y = -0,0059x - 46386$ $R^2 = 0,0984$	$y = -4E-09x^2 + 0,0114x - 64054$ $R^2 = 0,1139$	-0,314
7	Державний борг, млн. грн..	$y = -0,0836x + 401126$ $R^2 = 0,0461$	$y = 231026e^{-2E-07x}$ $R^2 = 0,0585$	-0,215

Джерело: розраховано на основі даних НБУ [12] і Держстату [11]

становив 2,58 особи, тоді як кількість домогосподарств суттєво зменшилась до 2064,4, тис. із зниженням частка проживаючих у міських поселеннях. У 2019 тенденція до зменшення кількості домогосподарств збереглася при незмінній структурі міських і сільських домогосподарств.

2. Протягом 2010–2018 рр. має місце зростання як доходів домогосподарств — майже в 3 рази, так і витрат — на 34,3%), однак за досліджуваний період на 12,7% зросла частка витрат домогосподарств на придбання товарів та послуг. Частка заощаджень у доходах населення за 2010–2018 рр. стрімко знизилась з 14,7% у 2010 році до 1,0% у 2018 р. внаслідок економічної кризи 2008–2009 рр. та за рахунок девальвації національної грошової одиниці і зростання цін на товари і послуги 2014–2015 рр. При цьому доходи домогосподарств навіть в умовах нестабільності зросли з 1 101 175 до 3 248 730 млн. грн. Вклади населення у банках в гривні та іноземній валюті станом на 31 грудня 2019 року становили 576 126 млн. грн., з яких 339 168 млн. грн. (58,9%) у національній валюті та 236 958 млн. грн. (41,1%) у іноземній валюті в гривневому еквіваленті. Обсяги депозитів домогосподарств за досліджуваний період зросли майже в 2 рази.

3. Обчислені у процесі кореляційно-регресійного аналізу коефіцієнти кореляції свідчать, що спостерігається між обсягами заощаджень та витрат домо-

господарств та ВВП, обсягом реалізованої промислової продукції, доходами та видатками державного бюджету — дуже щільний прямий зв'язок; між обсягами заощаджень та витрат домогосподарств та імпортом та дефіцитом державного бюджету — помірний обернений зв'язок; між обсягами заощаджень та витрат домогосподарств та державним боргом — слабкий обернений зв'язок.

В цілому можна говорити про значну роль витрат і заощаджень домогосподарств для економіки країни, адже нарощення їх обсягів призводить до зростання валового внутрішнього продукту, реалізованої промислової продукції, доходів та видатків державного бюджету.

4. Оскільки в Україні є об'єктивні передумови для формування заощаджень населення та перетворення їх в інвестиції, основними завданнями для підвищення ролі заощаджень домогосподарств у зростанні національної економіки є: відновлення довіри населення до фінансових установ; посилення інституційного захисту заощаджень шляхом підтримки ліквідності банківських установ та забезпечення функціонування державної системи гарантування вкладів; забезпечення розвитку ринку заощаджень як соціально-економічного механізму мобілізації грошових накопичень населення та трансформації їх в інвестиції для національної економіки.

Література

1. Булавинець В. М. Особливості заощаджувальної поведінки домогосподарств в Україні // Ефективна економіка. 2018. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6788> (дата звернення: 02.03.2020).
2. Гупаловська М. Б. Ощадно-інвестиційна поведінка як складник фінансової поведінки домогосподарств // Економіка і суспільство. 2018. № 18. С. 714–719.
3. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, теории, процента и денег. Москва: Прогресс, 1992. 520 с.
4. Ключник Л. В. Фінансові ресурси домашніх господарств України як складова фінансового забезпечення розвитку національної економіки // Економічні науки: зб. наук. праць. Луцьк. 2017. Вип. 14 (55). С. 97–105.
5. Косточка О. О. Генезис та еволюція теорії заощаджень // Науковий вісник Херсонського державного університету. 2015. Випуск 11. Частина 3. С. 117–120.
6. Мальтус Т. Р. Опыт о законе народонаселения, М.: Ключ, 1993. 487 с.
7. Маршалл А. Основы экономической науки. М., 2008. 364 с.
8. Методика формування вибірових сукупностей для проведення у 2019–2023 роках вибірових обстежень населення (домогосподарств): умов життя домогосподарств, робочої сили та сільськогосподарської діяльності населення у сільській місцевості: Наказ Державної служби статистики України 01.03.2018 № 39. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 05.03.2020).
9. Несененко П. П., Артеменко О. А. Історія економічних учень: навч. посібник. Одеса: ОНЕУ: ФОП Гуляєва В. М., 2017. 448 с.
10. Носова Є. Заощадження домогосподарств як джерело інвестиційних ресурсів в Україні // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. 2015. № 2(167). С. 73–80.
11. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 05.03.2020).
12. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 05.03.2020).
13. Серватинська І. М. Витрати і заощадження домогосподарств як чинник економічного зростання // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2019. Том 2. № 29. С. 454–461.
14. Сміт. А. Багатство народів. Дослідження про природу і причини багатства народів / Переклад з англ. О. Васильєва, М. Межевікіна, А. Малівський. Київ: Наш формат, 2018. 722 с.
15. Циток Р. П. Заощадження домогосподарств як незалучений інвестиційний ресурс // Економіка та держава. 2018. № 12. С. 74–80.
16. Friedman M. A. Theory of the consumption. Princeton, 1957. 243 p.

References

1. Bulavynecj V. M. Osoblyvosti zaoshhadzhuvaljnoji povedinky domoghospodarstv v Ukrajinі // Efektyvna ekonomika. 2018. No 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6788> (data zvernennja: 02.03.2020).
2. Ghupalovsjka M. B. Oshhadno-investycijna povedinka jak skladnyk finansovoji povedinky domoghospodarstv // Ekonomika i suspiljstvo. 2018. No 18. S. 714–719.
3. Kejns Dzh. M. Obshhaja teoryja zanjatosty, teoryy, procenta y denegh. Moskva: Proghress, 1992. 520 s.
4. Kljuchnyk L. V. Finansovi resursy domashnikh ghospodarstv ukrajiny jak skladova finansovogho zabezpechnnja rozvytku nacionaljnoji ekonomiky // Ekonomichni nauky: zb. nauk. pracj. Lucjk. 2017. Vyp. 14 (55). S. 97–105.
5. Kostochka O. O. Ghenezys ta evolucija teoriji zaoshhadzhenj // Naukovyj visnyk Khersonsjkogho derzhavnogho universytetu. 2015. Vypusk 11. Chastyna 3. S. 117–120.
6. Maltus T. R. Opyt o zakone narodonaseleniya, M.: Klyuch, 1993. 487 s.
7. Marshall A. Osnovy ekonomicheskoy nauki. M., 2008. 364 s.
8. Metodyka formuvannja vybirkovykh sukupnostej dlja provedennja u 2019–2023 rokakh vybirkovykh obstezhenj naselennja (domoghospodarstv): umov zhyttja domoghospodarstv, robochoji syly ta siljsjkoghospodarskoho dijalnosti naselennja u siljsjkij miscevoosti: Nakaz Derzhavnoji sluzhby statystyky Ukrajinj 01.03.2018 No 39. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (data zvernennja: 05.03.2020).
9. Nesenenko P. P., Artemenko O. A. Istorija ekonomichnykh uchenj: navch. posibnyk. Odesa: ONEU: FOP Ghuljajeva V. M., 2017. 448 s.
10. Nosova Je. Zaoshhadzhennja domoghospodarstv jak dzherelo investycijnykh resursiv v Ukrajinі // Visnyk Kyjivsjkogho nacionaljnogho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Ekonomika. 2015. No 2(167). S. 73–80.
11. Oficijnyj sajт Derzhavnoji sluzhby statystyky Ukrajinj. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (data zvernennja: 05.03.2020).

12. Oficijnyj sajt Nacionalnogho banku Ukrainy. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (data zvernennja: 05.03.2020).
13. Servatyns'ka I. M. Vytraty i zaoshhadzhennja domogospodarstv jak chynnyk ekonomichnogho zrostannja // Finansovo-kredytna dijalnistj: problemy teorii ta praktyky. 2019. Tom 2. No 29. S. 454–461.
14. Smit. A. Baghatstvo narodiv. Doslidzhennja pro pryrodu i prychny baghatstva narodiv / Pereklad z anghl. O. Vasiljeva, M. Mezhevikina, A. Malivs'kyj. Kyjiv: Nash format, 2018. 722 s.
15. Cytok R. P. Zaoshhadzhennja domogospodarstv jak nezaluchenyj investycijnyj resurs // Ekonomika ta derzhava. 2018. No 12. S. 74–80. Friedman M. A. Theory of the consumption. Princeton, 1957. 243 p.
16. Friedman M. A. Theory of the consumption. Princeton, 1957. 243 p.